

TABERNEI BOIKOTA

Nortzuek helduko diote estatxari, getariarrek ala turistek?

Txikia bezain bizia da Getaria, Gipuzkoako kostako herria, baina abendutik hona aldaketa batzuk izan dira Parte Zaharrean: ostalariek prezioak igo dituzte, eta gazteek eratutako Sos herritarrak ekimenak boikota egin die. Ia lau hilabete daramatzate tabernetan zentimo bat gastatu gabe, prezioen igoera "neurrigabea" salatzeko. Boikotaren atzean dagoena kontatzeko bildu gara gazteekin; aldiz, ez dute aurrez aurre elkartu nahi izan Getabat ostalarien elkarteak eta Haritz Alberdi EH Bilduko alkateak, eta idatziz erantzun dizkigute aferari buruzkoak.

 LEIRE ARTOLA ARIN

Batek baino gehiagok pentsa dezake gazteak alkoholagatik soilik mobilizatu direla, baina izatez urak gainezka egiteko falta zuena izan da. Olatua Kale Nagusira iritsi da, eta ostalariak, udala, eta herritarrak busti ditu; plazara ekarri ditu turismoaren gorakadaren gaineko eztabaidak, eta bistan utzi du azken hamarkadan herri ereduak aldaketa izan duela. Zergatik? Sos herritarrak taldekoen esanetan, herria turismoari emana dagoelako, bertakoak alboratuta. Getabat elkartearen iritziz, berriz, aldaketa horren ardura herritarrek dute, ez kanpokoek: "Datozen belaunaldiek dute arrantzarekin, base-riekin eta inguruarekin aurrera egite-

ko erronka, herritarrona da estatxari eusteko erantzukizuna".

Haritz Alberdi alkateak ere estatxari heltzeko deia egin die "guztiei", baldin eta nortasun handiko herri bizia izaten jarraitu nahi badute. Hain zuzen, Getariako Udalak "Heldu estatxa, getariarron txanda" kanpaina abiatu zuen 2020an, pandemiaren ondorioak sufritu zituzten herriko saltoki eta ostalaritza establezimenduak berpizten laguntzeko. Getariarrek bertakoa kontsumitzera bultzatu zituzten, estropadetan abiatzerakoan patroiak tinko eusten duen soka, estatxa, lematzat hartuta: "Estatxari ondo eutsi eta arraunean bezala talde lanean urratsak emateko", laburtu zuen alkateak kanpainaren xedea. Gazteei ondo

iruditzen zaie ostalariei laguntzak ematea: "Ahal izan dugunean lagundu dugu, Getarian egin dugu bizitza, eta ez genuen espero neguan prezioak igotzea". Itsasoa asko mugitu da ordutik, eta gazteek adostu dute beste norabide batean arraun egitea: "Heldu karterak" lemapean, ostalariei eskatu diete prezioak lehengoratzeko; bitartean ez dira tabernetara joango.

Sos herritarrak taldean antolatu dira 20-30 urte arteko gazteak, eta hainbat ekintza eta hitzaldi antolatu dituzte abenduz geroztik. Lehen bilkuran 60 bat lagun elkartu ziren, "inoiz baino gehiago", eta azpimarratu dute boikotaren harira saretu direla gazteak. "Bilera eta hitzaldi horietan konturatu gara herri eredu

hau ez dela guretzat sortutakoa; jendeak ohartarazten gintuen horretaz, baina orain arte ez gara konturatu". Onartu dute alkohola izan dela mugimendua piztu duena, baina aurretik kuadrilletan aipatzen ziren ezinegon askori buruz hausnartzeko probestu dute egoera. Gerora begira, Getarian bizitzeko aukera izan dezaten orain "zerbait egiteko beharrari" erantzun diote.

TABERNEI BOIKOTA

Sos herritarrakeko partaideek hauxe izan dute kezka iturri: "Prezioak proportzio horretan igotzen badituzte, zer gertatuko da hemendik urte batzuetara?". Izan ere, garestitzea ulertzen dute, jakitun direlako jendarte osoaren gastuak ere handitu egin direla, baina salatu dute igoera neurrigabea izan dela, eta herrian turista gutxien dagoenean egin dutela. "Aste Santuan igo izan balituzte 10 zentimo, seguruenik ez ginakeen kexatuko. Baina ez da horrela izan, momentu desegokian egin dute, eta ez dira 10 zentimo izan, baizik eta 30 edo 50". Oro har %15eko edo %20ko igoera izan dute edariek; besteak beste, garagardo kañak 2,5 euro balio du, zuritoak 1,5 euro, konbinatuak 7 eta ur botila handiak 3.

Hori ikusita, segituan egin zuen elkarretaratzea Sos herritarrak taldeak, eta jarraian kalejira egin zuten herritik. Karro batean alkohola eta musika zeramatera irten ziren kalera abenduan, tabernen aurrean aldarrikatzeko prezioen igoeraren aurka zeudela. Garai batean halaxe egin zuten Durangoko eta Oñatiko txikiteroek, protesta gisa marmitan ardoa hartu eta kalean edan, harik eta ardoaren prezioa lehengoratzera lortu zuten arte. Tabernetara joan ezinda, Sos herritarrakeko kideek Getariako beste guñe batzuetan antolatu dituzte hain-

bat jolas, mahainguru, pintxopote eta bazkari; esaterako, nabarmendu dute Gaztetzeari bizitza eman diotela.

Getabat elkarteko ostalarien ustez boikotak egoera "desatsegina" eragin du: "Bakoitza libre da norbere aldarrikapenak egiteko, baina kasu batzuetan aldarrikapenak egiteko formak harritu gaitu". Prezioen igoerari dagokionez, arrazoitzen dute lau urte zeramatera prezioak ukitu gabe, eta gogorarazi dute igo egin direla lehengaien eta argindarraren prezioak. Azpimarratu dute azken "eguneraketarekin" inguruko herri askotako prezioen pare geratu direla Getariakoak.

PINTXOAK, TXAKOLINA ETA GASTROTEKAK

Sos herritarrak ekimenekoak kexu dira taberna guztiak berdinak direla, hau da, pintxoak eta txakolina saltzen dituztela, batzuk gastroteka estiloan, eta herritarrek ez dutela aukerarik otordu xume bat egiteko. "Donostiako Parte Zaharreko eredu, uste genuena hona ez zela iritsiko, iritsi da". Ostalariei galdegin diete antolatzekeo herritarrei bideratutako ekintzak, "lehen bezala". Kritikatu dute aberatsentzat eginiko herri bilakatu dela, eta, era berean, Kale Nagusian ko-

*Karro batean
alkohola eta musika
zeramatela irten
ziren kalera gazteak,
tabernen aurrean
protesta egiteko*

mertzio bat izatea "diru-iturri izugarria" dela, turismoari esker: "Pandemiagatik ez balitz, haizea popatik zuten negozio horiek".

Eusko Jaurlaritzako Enfokatur Turismoaren Behatokiak 2019ko azterketan zera ondorioztatu zuen: Gipuzkoako kostara joandako turista bakoitzak egunean batez beste 147 euro gastatu zituen gastronomian eta ardoan (Getarian ezaguna den txakolina barne); hain zuzen, EAera datozen turisten %87,5ak gastronomiari lotutako jarduerak egiten ditu. Getariako turismo gida guztietan ageri da eskaintza bera: parrillan erretako arraina, mariskoa, txakolina, eta Elkanori eta Balenciagari buruzko bisitak, itsasoz eta mendiz inguratutako parajeetan.

Ezin da ahaztu 2.839 biztanleko herria dela, Eustaten 2021eko datuen arabera, eta biztanleriaren zatirik handiena kaxkoan biltzen dela, saltoki eta ostalaritza establezimendu guztiak dauden tokian. Sos herritarrak taldekoek deskribatu dute udako egoera: "Getariarrok sentitzen dugu herrian soberan gaudela, Kale Nagusian jendetza egoten da baina ez duzu inor ezagutzen; kotxez beteta egoten dira bazter guztiak". Argi dago COVID-19ak gogor jo duela turismoa, baina apurka sektorea berpizten ari da. Getariako Turismo Bulegoak 2021ean

*Sos herritarrak
ekimenak kritikatu
du Getaria turismoari
emana dagoela, eta
bertakoak soberan
sentitzen direla*

22.340 bisitari erregistratu zituen; halarere, lagin horri beste batzuk gehitu beharoko litzaizkioke turisten argazki osoa eta erreala izateko.

NORTASUNAREN ZUTABE: ARRANTZA ALA TURISMOA?

Esanak esan, Getabat elkarteak dio beti egon direla "herritarrengandik gertu" eta herriko ekimenetan presente. Getariarrei ekarpena egiten dietela argitu dute: "Lehen sektorearekin ere zuzenezko lotura dugu, herriko arrantza-leekin, txakolinzaleekin, baserritarrek, kontserbagileekin... Gure etxeetara datozenei herriko produkturak eskaintzen saiatzen gara". Getabaten hitzetan, tu-

ristak "pozez" hartzen dituzte, herritar ugarik irabazten baitute haiei produktuek salduta. Halaber, diotenez Getariako nortasuna transmititzeaz arduratzen dira, eta "kezkatuta" daude transmisio hori gazteek etengo ote duten: "Gazte askok ez du nahi gure nortasunaren zutabe diren ogibideetan lan egin".

Jakina denez, zutabe horietako bi dira arrantza eta baserria, biak ala biak sakrifizio handiko lanbideak, gainbeheran daudenak. Eusko Jaurlaritzak eta Getariako Udalak antolatu dituzte jardunaldi batzuk, adibidez, arrantza suspertzearen gainean. "Berandu zatozte! Hiltzen utzi duzue", leporatu diete instituzioei Sos herritarrakeko kideek. "Sare konpontzaileak erabiltzen ari zarete turismoa erakartzeko, baina sare konpontzaileak jada ez daude, zeren bultzatu baituzue tabernak irekitzea eta diru fabrikak egitea, eta utzi dituzue hiltzen baserria eta arrantza".

TURISMOAREN IRABAZI EKONOMIKOAK

Hamarkada honetan bereziki egin du gora turismoak Euskal Herrian, eta Getarian pisua hartu du jarduera ekonomiko horrek. Alberdi alkateak zehaztu duenez, herriko familia eta pertsona askoren sostengu ekonomikoa da turismoa, lanpostu zuzenak zein zeharkakoak sor-

SAN SEBASTIAN TURISMOA

SOS HERRITARRAK

tzen dituen. Hortaz, azpimarratu du turismoaren gaia "konplexua" eta "erpin askokoa" dela. Era berean, Getabat elkarteak dio ostalaritzako sektoreak lanpostu asko eskaintzen dituela: "Gustora hartuko genituzke gazteak gure *etxeetan* lanean, baina tamalez beste lehentasun batzuk dituzte". Gazteei galdetuta ea herritarrek turismotik dirua lortzen duten, hauxe erantzun dute: "Gutxi batzuek. Udarako edo Aste Santuko aldi baterako lanak izaten dira, baina ez du urte osorako ematen. Lan *troteroak* dira, batez ere gazteek egiten dituztenak".

Beraz, turismoa herriko ekonomia-erentzat onuragarria da ala ez? Erantzun argigarriagoa ematen du Bizilagunekin desazkunde turistikoaren aldeko donostiarren plataformak: "Turismo jardueraren onurak kontatzen dizkigutenean, motore ekonomiko gisa eta enplegu sortzaile gisa aurkezten zaigu. Arretaz begiratzuz gero, ordea, enplegu eta jarduera ekonomiko horren kalitate eskasa eta hauskortasuna azpimarratzekoa da, batetik. Eta bestetik, nabarmena da jarduera turistikoak inbertsio publiko izugarria eta politika publikoen erabateko baldintzatzea eskatzen duela. Enplegu batzuk sortzen ditu, gutxi batzuei irabazi handiak ematen dizkie, baina aurrekontu publikoetan dago horren guztiaren oinarria. Turismoarekin ira-

*Getabat ostalarien
elkarteak kezka du ea
herriko nortasunaren
transmisioa gazteen
belaunaldiek
etengo duten*

bazten dutenen mesedetan moldatzen dira hiriak, erakargarri kulturalak sortzen dira, azpiegitura erraldoiak eraiki... eta guztien zergekin ordaintzen dira".

ZENBAT BURU, HAINBAT ABURU

Tabernetako prezioak igotzeak iritzi kontrajarriak eragin ditu Getarian, bata bestearen aurka jarritz, eta badirudi itsasoak ez duela baretzeko aurreikuspenik. Sos herritarrakeko kideak herri eredia iraultzeko elkartu dira, eta isiltasuna izan dute aurrean, bai udalaren bai Getabaten partetik; aipatu behar da gazteez gain adin gehiagotako herritarrak joan direla ekimen batzuetara, gaiak interesa

piztu duen seinale. Gainera, taberna batekin adostasuna lortu eta prezioak jaitسي dituztenez, hor boikota baztertu dute.

Getabateko ostalariak, dena den, gazteen urruntasuna salatu dute, esanez herri txikia izanik arazoak zuzenean hitz eginda konpondu behar direla; ez daude gustora mugimenduarekin. Alkateak ez du polemikan esku hartzeko premiarik ikusi orain arte, baina ulertzen du gaia "erpin askotatik" jorratu behar dela. Zer egin behar du udalak Getaria turismoak jan ez dezan? Alberdik dio horretan ari direla: "Gure txikitasunean hainbat egitasmo bultzatzen ari gara, bi ideia oinarri hartuta. Bata, egiten dugun gauza bakoitzak getariarren ongizatean eragitea, eta, bestea, 2020ko turismoari buruzko hausnarketatik ateratako ondorioak ezartzea". Gazteak kritikoa ageri dira udalarekin, uste dutelako kontraktasunetan eta inertzietan sartzen direla, eta horrela jarraituz gero arriskua ikusten dute "nahi gabe" Ipar Euskal Herriko kostako herri turistikoaren antzerako bilakatzeko.

Getarian dioten bezala, estatxari heldu beharko dio norbaitek, itsaso zakarretan ere arraunean segitzeko. Izan ere atzean geratu zen estatxa arpoiari lotuta botatzearen erabilera, getariarren aberastasun iturri baleak harrapatzea zeneko aldian. ●